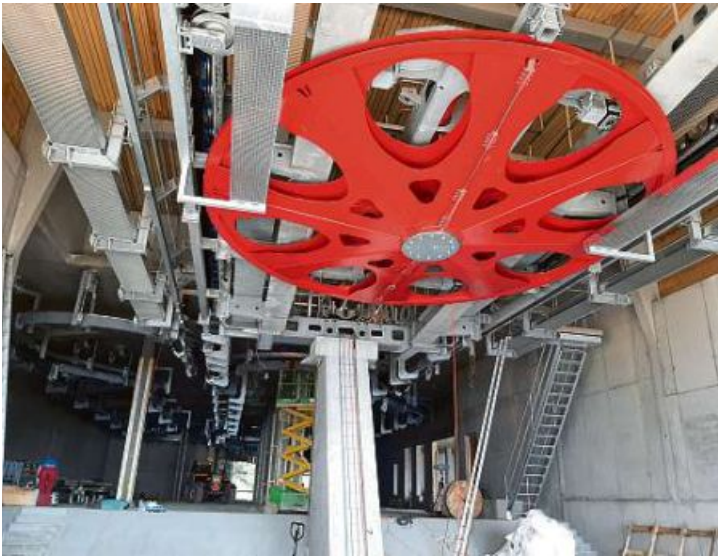

Claudio Casutt (tierz da sen.) a Nagens Sura, cun involvai.

Claudio Casutt stat sil sochel d'ina dallas petgas novas.

La roda dalla pendiculara nova ei montada a Startgels.

Il model dalla cabina ei exponius silla Promenada a Flem.

Betun, lenn, itschal

La stad para d’esser buna pils numerus projects e plazzals da baghegiar. Il grond en Surselva ei quel dalla nova pendiculara da Flem encunter la Camona da Segnes. Il plan da termins ei ualti sportivs. Silla proxima stagiun d’unviern eis ei previu d’arver l’emprema etappa dil FlemXpress.

AUGUSTIN BEELI/FMR

«Gie, ei constat. Il plan da termins ei ualti sportivs», conferma Claudio Casutt. Gl’inschignier da Falera ei ina dallas persunas-clav dil FlemXpress. Naven dall’entschatta eis el involvaus el project d’ina nova colligiaziun da Flem en direcziun dil Pass dil Segnes e Crap da Flem. Suentar varga diesch onns planisar e discutir han ins finalmein saviu entscheiver la stad vargada a baghegiar. Igl ei in project cun treis etappas che vegn a custar 85 milliuns francs.

Betunar, armar e montar

Las relaziuns dall’aura han lubiu da baghegiar tochen tard gl’atun 2022 vid la staziun a Startgels e cun montar siat petgas novas per la pendiculara nova. «Silla stagiun d’unviern 2024/25 sto l’entira lingia, tochen la staziun da muntogna Ils Cugns, esser finida», declara Claudio Casutt durant l’uatga. A Foppa sur Flem ein luvrers vidlunder da betunar, armar e montar, la staziun digl «ascensur horizontal» sto esser semtgada sil december 2023.

700 m³ lenna han ins pinau per construir ils baghetgs dallas staziuns. Igl ei in’architectura discreta ch’ei adattada al maletg dalla cuntrada, ina cundiziun che secapescha ozilgi da sesez. Las empremas duas etappas, Flem-Foppa e Foppa-Startgels, sa la societad Cassons SA arver silla proxima stagiun d’unviern. Tgei ch’ei drova per ademplir in plan da termins rigurus declara Claudio Casutt suandontamein: «Bun’aura e buna glieud sils plazzals». Mo era plaz avunda per deponer material e maschinas. Avon la Camona da Segnes, sin 2100 m.s.m., han ins installau dacuort duas grondas tschaghegnas. Leu baghegian ins questa stad la staziun per la pendiculara che meina en duas direcziuns: In bratsch meina a Nagens Sura sin territori da Laax, l’auter tochen Ils Cugns datier da Cassons e Plaun Segnes Sura.

Mintga persuna quenta

Per saver construir las staziuns han ins stuiu cavar foss generus pils fundaments. «Grondas parts dils baghetgs vegnan curcladas e restan nun-vesiblas sut tiara», explichescha gl’inschignier durant l’uatga d’in plazzal a l’auter ch’el e treis inschigniers meinan questa stad. Massa firmas, indigenas e d’ordeifer, cun glieud da tuttas branschas, ein involvadas. Naven digl inschignier che planisescha e survigilescha la statica, tochen tier ils manuals che isoleschan las preits da betun cun catram s’auda

La tschaghegna seniester vegn gest montada.

FOTOS AUGUSTIN BEELI

stuiu encurir in’alternativa. Berna haveva cumandau da demontar la pendiculara ch’ins haveva aviert 1956 en in territori cun spundas e preit-scrap da lavinas.

Gl’ascensur che va vi e neu

«L’emprema uatga ei stada gl’october 2014», raquenta Claudio Casutt. Dapi lu ein representants d’autoritads, planisaders ed inschigniers s’entupai diversas gadas cullas organisaziuns d’ambient e natira. Per contonscher la finamira han omisduas varts fatg concessiuns. Allontanar la sugtera veglia da Flem-Foppa-Naraus ei stau ina. Persuenter eis ei gartegiau da projectar e sa ussa realisar il FlemXpress sco innovaziun mundiala.

Gl’inschignier renda attent ad ina singularitad sil plazzal da baghegiar Camona da Segnes: «Il betun savein nus producir sil plaz, cheutras san ins spargnar ina massa temps e transports. L’architectura veseivla dallas staziuns s’adattescha alla cuntrada. Il FlemXpress funcziuna vi e neu ella horizontala, semegliont sco tier in ascensur che circulescha si e giu dad alzada tier alzada. Ins smacca il nuv dalla destinaziun giavischada e spetga che «gl’ascensur» arrivi. La porta dalla cabina sesarva, ins entra e selai transportar ella «alzada» giavischada.

Gl’unviern proxim vegnan las duas secziuns Flem-Foppa e Foppa-Startgels aviartas. Durant la stagiun da baghegiar 2025 survescha la pendiculara veglia Startgels-Grauberg vinavon per transportar material. Sil-la stagiun 2025/26 vegn lu la tiarza etappa culs dus bratschs Segnes-Nagens Sura e Segnes-Ils Cugns aviarta e la pendiculara veglia demontada. Daferton ei l’aura favureivla – e buca pli discussiuns politicas – la sfida pli gronda digl entir project.

mintga persuna tier la roda dentada dil project «FlemXpress». «Dils montaders da palancaus tochen tiels electricists», cumplettescha Claudio Casutt.

Per Flem ei il FlemXpress in project decisiv, ton pil turissem da skis sco per quel da stad. Pli e pli biars ciclists e vi-andonts vulan guder las muntognas, il turissem da stad ei carschius considerablamein ils davos onns. In access direct al territori da Segnes e Crap da Flem ei staus il giavisch explicit dalla populaziun da Flem. Il concept d’arver da niev quel exista gia dapi 2010. Lu haveva gl’Uffeci federal da traffic snegau la concessiun per la pendiculara Naraus-Cassons. La gruppa Arena Alva SA sco possessura e gestiunaria ha

GLION

La claustra dallas soras dominicanas da Glion.

FOTO AUGUSTIN BEELI

Aertura dil cuors da romontsch FRR

Dumengia proxima entscheiva il cuors da romontsch sursilvan dalla Fundaziun retoromana cun ina fiasta d’avertura. Dapi 1969 organischa la FRR il cuors intensiv da stad. Da 20 persunas all’entschatta a Rumein, lu dapi 1982 ella Casa Caltgera a Laax, ei il diember carschius tochen la stad 2019 sin 127 participontas e participonts. Era la purschida ei carschida: «Deva ei gl’onn 1969 in sulet livel, eis el sesviluppau tochen la stad 2019 a 12 che se-differenzieschan ella grevezia sco ella structura», san ins leger ella pagina d’internet dil CR 2023. Dapi 2015 ei il cuors intensiv el-la Casa Sentupada dalla claustra dallas soras dominicanas da Glion. La midada ha contribuui ch’il CR ha saviu sesviluppar vinavon. Uonn instrueschan persunas cun formaziun linguistica endisch classas, *Conradin Klaiss* ei il menader general dil CR, *Rita Wolf* meina il secretariat. Sco mintg’onn entscheiva il cuors da romontsch sursilvan era uonn cun ina fiasta d’avertura. El center ei l’emissiun PULS digl emittur SRF. Ils 13 da mars 2023 ha la moderatura *Pascale Menzi* presentau durant quella gl’experiment ch’ella ha fatg cun emprender romontsch en treis jamnas. Ella ed ils frars schumellins *Michael* e *Matthew Youlden* raquantan da lur experientscha d’emprender romontsch. (fmr/abc)

La fiasta d’avertura ei dumengia, ils 16-7-2023, allas 15.30, ell’aula dalla Casa Sentupada dalla claustra da Glion.

MUSTÉR/SEDRUN

«Footgolf» silla piazza da golf a Selva en Val Tujetsch.

FOTO RTR

Golf-ballapei sisum la Surselva

65 giugadurs da golf-ballapei ein semesirai la fin d’jamna silla piazza da golf a Selva.

Dapi gl’onn 2019 vegnan ils giugadurs dil golf-ballapei durant il turnier svizzer da quei sport per ina fin d’jamna a Mustér per concuorer silla piazza da golf da Selva en Val Tujetsch. Quest onn ein 65 giugaders separticipai. «Footgolf» ni golf-ballapei ei, sco il num tradescha, in sport che cumbinescha elements da ballapei e da golf. Da principi dattan ils giugadurs golf cun ina balla da ballapei sin ina piazza da golf. Aschia dat ei era ils medems impediments e la finamira ei la medema: Giugar la balla cun aschi paucs «kicks» sco pusseivel ella ruosna. El turnier dalla fin d’jamna vargada han ils giugadurs dau ina partida individuala ed ina el dubel, per silsuenter contonscher il final. Il Svizzer *Vincent Huber* meina il mument la tabella da rangaziun. Quei avon il Franzos *Geoffroy Domenech*. Il turnier silla piazza da golf a Sedrun ei staus la siatavla da 13 etappas dalla «Swiss FootGolf Tour».

Il «footgolf»

Il costum per dar golf-ballape consista d’in poloshirt da golfists e caultschas da giugadur da ballapei. Ils giugadurs drovan ballas ch’ein pli veglias che 2012, damai che quellas ein pli adattadas per quei sport. Las ballas novas seglian memia fitg. Il sport ei restaus populars e vul er mantener la vart divertenta era per famiglias e gruppas. (rtr/fmr)